

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1624. usque ad annum 1627

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1778

VD18 90118863

§. 75. Turbæ Londini a quodam Prædicante concitatae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67369)

Sæc. XVII. carii sui directioni, aliorumque suæ Præ-
A.C. 1627. latorum Ecclesiæ subjicit.

VIII. Sicut homo recte compositus non
esset, nisi illius corpus animo subderetur,
ita minus bene a Christo Domino Ecclesiæ
nec satis convenienter instituta videntur,
nisi in illa temporalis potestas, seculari-
que Majestas spirituali reverenter obediens
inclinata propenderet: hoc clamant sancti
Canones, hoc sancti Patres docent, admo-
ndo: oportere gladium esse sub gladio, &
temporalem auctoritatem spirituali subjici
potestati.

Verum nec Spondani, nec Man-
cleri propositiones a Facultate Parisien-
si censuris notabantur, eo quod Rex
affidua hæc in libros bella pertractans,
prohibuisset, ne sacra Facultas Theo-
logica quicquam hoc in negotio de-
deret. Magis commendabilem se re-
didit Filescus Universitatis Syndicus,
dum die prima Julii proposuit, e re
Facultatis esse, ut provideatur in po-
sterum de Baldachino, & vase aliquo
honestiori & convenientiori pro solem-
nitate sanctissimi Corporis Domini.

§. LXXV.

*Turbæ Londini a quodam Prædica-
te concitatæ.*

Quot.

Quot, quamque periculosas turbas Sæc. XVII.
 omni prætenſæ reformationis ævo A.C. 1627.
 ſuſcitaverint Prædicantes, dum ſeſe
 publicis Regnorum negotiis ingeſſerant, Annal.
 deplorant cuncta ferme Regna, præ- Brunsvic.
 cipue Francia, Bohemia, Aultria, MS, Fon-
 Saxonia, & Hungaria: Quam cruen- ſion. rer.
 tos Tumultus, horrendasque ſeditio- Brit. l. 22.
 nes Prædicantes adverſus Chriſtianum I.
 Electorem tribunitiis ſuis concionibus
 in Saxonia, contra Ludovicum XIII.
 Regem in Francia, contra Cæſares in
 Aultria, Slatius in Belgio contra Mau-
 ritium, Hoe & Scultetus contra Fer-
 dinandum in Bohemia, aliique alibi
 concitarint, Historica teſtantur monu-
 menta: recens eſt memoria cruenti tu-
 multus, quem Præcones Brunsvicen-
 ſes adverſus ejuſdem Urbis Tribunos
 ſuſcitaverant, occasione inde nata, quod
 hi quemdam civem, nomine Georgium
 Schmid ob calumnias in Conſules ef-
 fuſas Lipſiæ damnatum protexerint; re
 enim comperta mox Prædicantes e
 pulpitis in hoſce Tribunos impotentibus
 furiis tumultuabantur, eos accuſantes,
 quod Magiſtratus ſui auctoritatem læ-
 ſiſſent: admoniti a Tribunis, & Mar-
 purgenſi Senatu Prædicantes, vehe-
 mentius furere cæperant, atque ex
 condicto una omnes, præcipue vero
 Kauffmanus, Petrius, Hildebrandus,
 Oedin-

Sæc. XVII. Oedingus, Rennebockius, Wagnerus
 A. C. 1627. & Magius die vigesima Julii in eorum
 Ecclesiis palam in hosce Tribunos pro-
 bris & convitiis invehebantur: Hi ergo
 contra sceleratas, seditiosas, mendaces,
 ac Dei Verbo, justitiæ, & charitati
 contrarias hæc declamationes die duo-
 decima Augusti Senatus patrociniis
 implorabant, iterato petentes, ut hi
 calumniatores in Neostadiensi Curia
 adesse juberentur, qui etiam numero
 septendecim die decima sexta Septem-
 bris comparuere, communi consilio de-
 cernentes, quod cunctos Tribunos ama-
 themate percellere, nec illos ad Cæ-
 nam Dominicam, aut Ecclesiæ ritus
 admittere vellent, nisi prius agito-
 ac deplorato delicto. Acriter eis He-
 ningius Braband unus ex Tribunis ex-
 probabat, quod *neglecto Officii sui mu-
 nere sese politicis negotiis immiserint, pu-
 blicamque quietem turbarint: mox igitur
 excommunicationis lætæ causas proferrent.*
 Verum Kauffmanus & Petrus Præco-
 nes, inaudito *πολυπραγμοσύνη*, monstra-
 ta digitis janua, Notarium, testesque
 qui ad eos a Tribunis ablegati erant
 ex ædibus suis exire jusserunt: Ne-
 his contenti, die vigesima septima Se-
 ptembris in Ecclesia ad S. Catharinam
 Berwartum Jagenhorstium, & Ne-
 stadii in Templo sancti Patri Schri-
 derum

derum, necnon in Ecclesia ad Fratres Sæc. XVII.
 Bertramum Tribunos a Patris Iustitici A. C. 1627.
 officio excluderunt. Re denuo ad San-
 ctius Consilium delata, Brabandus Præ-
 conibus objectabat, quod *contra Verbi*
Divini præcepta, contra librum concordie,
ordinationem Ecclesie, ex propria volun-
tate, in propria causa, ex privato affectu,
non ad ædificationem, sed confusionem,
 anathematis sententia abusi essent, ce-
 terosque Præcones ad eandem seditio-
 nem sollicitarint, proin illorum excom-
 municationem esse nullam declararent.
 Præconibus autem pertinacius suæ sen-
 tentiæ insistentibus crebra acerbaque
 inter hos & Tribunos altercatio orie-
 batur, Kauffmano eisdem exprobrante,
 quod ipsi hucusque totum Ministerium,
 omnesque Verbi Divini Præcones sem-
 per iniquis vexationibus oppressissent:
 cui tamen mox Tribuni hæc regesse-
 runt: *Mentiris, furcifer, vos semper &*
adhuc nos opprimitis. Diu acriterque
 convitiis ultro citroque pugnatum, do-
 nec Tribuni a Senatu peterent, ut ana-
 themate solverentur, ac seditiosæ pre-
 ces, quas hi Præcones publice contra
 ipsos recitabant, inhiherentur: postea
 Mense Februario totam rei seriem ad
 Rostochiense Consistorium detulerunt,
 a quo tamen Prædicantes Brunsvicen-
 ses acri lixivie depexi rediere: nec ta-
Qq men

Hist. Eccles. Tom. LVIII.

Sæc. XVII. men inde ad faniora reducebantur, a
 A. C. 1627. quibusdam Senatoribus suffulti, qui
 Tribunis petentibus, ut anathematis
 solutionem Prædicantibus injungerent,
 responderunt, in eorum potestate non
 esse, in sacra Ministerii jura manus
 injicere: Pravi hujus exempli potentia
 ex plebe, civibusque non paucos, et
 seditionem pertraxerat; verebantur
 enim cives, ne Præcones excommuni-
 cationem, ac Pontificiam potestatem
 rursus invehere molirentur, eo dante-
 xat sine, ut pro libitu suo populum ad
 sua vota compellere possent: prohibe-
 bant igitur, ut pro veteri more omnes
 convocarentur cives, lisque intra omnes
 mænia decideretur: Displicuit ea res
 Senatoribus, qui colloqui successum
 Præconibus funestum fore veriti, ea
 die vigesima tertia Aprilis hortaban-
 tur, ut ad præcavendos tumultus po-
 pulares amica transactione litem com-
 ponerent. Hi vero perfriente responde-
 runt, quod vel Tribuni illud Perconum
 palam canerent, vel causa per Judicem
 cum sententiam decideretur: Eaque
 die vigesima sexta Aprilis cives et
 Tribuni unanimi suffragio, Senatoribus
 declararunt, de pace desperatum esse,
 nisi turbulenti hi Præcones, ac præ-
 primis Kauffmanus, & Wagnerus un-
 cum eorum uxoribus, liberisque urbe
 ejice-

ejicerentur. Mitiora adhuc suggerebat Sæc. XVII.
 Senatus, rogans, ut Prædicantes tan- A. C. 1627.
 dem quicquam de sua severitate remit-
 tere vellent: Verum hi declararunt, de
 Dei verbo, & propria conscientia agi,
 proin se non posse Tribunos diris & exe-
 crationibus solvere, nisi hi palam crimi-
 nis sui veniam deprecari essent: rur-
 sus hosce fanaticos rogabant Senatores,
 ut ad præcavendam sanguinis effusio-
 nem rigorem temperare haud grava-
 rentur: hi autem non modo priori suo
 insistebant responso, sed etiam Simo-
 nem Ludekium Senatorem morti vicini-
 um, eoquod ipsum Tribunis favisse
 suspicarentur, nec accedebant, nec e-
 nixius petenti Cænam, aut absolutio-
 nem impertiebantur (*). Insuper Tri-
 buni utpote Prædicantibus moderatio-
 res tanquam rei componendæ medium
 obtulerunt mutuam rei gestæ oblivio-
 nem: Præcones vero rursus exclama-
 bant, *actum est de pace, nisi Tribuni prius
 a nobis veniam precentur (**)* Cum ergo
 Prædicantes errorem suum agnoscere
 Qq 2 renue-

(*) Ad hæc verba in autographo hujus
 relationis aliena manus hæc addidit: *Seliget
 stirbt man, als von solchen absolvirt zu werden.*

(**) Rursus hic additum: *seynd mir dieß
 nicht unbarmherzige Währen.*

Sæc. XVII. renuerent, & Tribuni veniam petere
 A. C. 1627. recusarent, sancitum est, ut quilibet
 pars suæ causæ merita scriptotenus
 consignaret, & remota appellatione ex-
 terorum iudicio staret: Placuit hoc
 consilium Tribunis, Præcones vero non
 a profano, sed Ecclesiastico Judicem
 esse dirimendam regefferunt, ac con-
 tinuo tam in suis declamationibus, quam
 omni alia data occasione volubiles ci-
 vium animos a suis Tribunis avertete,
 atque sibi & Senatui conciliare moliti
 sunt: idque facile ab inconstanti plebe
 sub obtentu Religionis depresso ob-
 tinuerunt: inde vero accidit, quod die
 tertia Septembris anno hujus sæculi
 quarto civium potissimi, quos Præcones
 sibi propensos jamjam reddebant,
 armis instructi in foro comparerent,
 suamque opem adversus Viros eisdem
 forte suspectos Senatoribus offerrent:
 Hac obsequii pronitate freti Senatores,
 cum quosdam Tribunos unacum civi-
 bus sibi addictis in quodam diversorio
 convenisse intelligerent, mox emissis
 Satellibus eos in carceres abripi julle-
 runt. Hi ergo eodem die nulla mori-
 fores, cum occlusæ essent, adhibita vi
 effringunt, quinque Tribunos in vine-
 culis abducunt, & Hermanum Bibe-
 meum glande trajiciunt, ceteris fuga
 dilapsis. Altera die rursus ad arma
 concla-

conclamatum, omnesque Tribuni ad Sæc. XVII.
 carceres rapiuntur, excepto Henningo A. C. 1627.
 rerum ignaro, & Petro Kichlero, qui
 morbo correptus, domi tamen fateliti-
 bus custodiebatur, constituto centum
 Thalerorum præmio in eum, qui Bra-
 bandum fuga elapsum reduceret: Hunc
 ex infausto per mænia saltu graviter
 crure saucium quidam textoris famulus
 clam ad Broitzemberensem agrum de-
 portabat, hujus tamen Viri proditorem
 agere veritus, Petrium Prædicantem,
 Confessarium suum interrogabat, an
 salva conscientia innoxium hunc pro-
 dere posset: Præcone autem, illum
 omnino ad id teneri, respondente, Bra-
 bandus, cum incedere haud valeret,
 mox Senatus jussu equo imponitur, to-
 tiusque urbis ludibrio expositus, pa-
 lam ad carceres raptatur, ac integras
 octo horas in equleo, necnon aliquam-
 diu ex ea parte, quam nominare vere-
 cundia prohibet, suspensus miserrime
 torquetur, eodemque supplicio ceteri
 inhumana prorsus crudelitate tamdiu
 cruciantur, donec falso imputata cri-
 mina, quamvis suam innocentiam per
 omnia sacra profanaque contestati es-
 sent, mortis metu affirmassent, ex qui-
 bus Hermanus Walter, cum vel uni-
 cum impactæ seditionis testem sibi sili
 incassum peteret, inter tormenta ex-
 Qq 3 spira-

Sæc. XVII. spiravit. Comperto Senatus Præconumque furore Henricus Julius Dux, A. C. 1627 ~~missus~~ missus Ruperto Haltern Notario, adversus hanc sævitiam iterato reclamabat, sique horum quospiam de proditione suspectos crederent, illorum innocentiam se comprobaturum pollicebatur. Verum apud hosce Prædicantes, Senatunque eis addictum tantopere prævaluit vindictæ libido, ut septem diebus Ducis sui monitis die decima septima Septembris erecto ferali pegmate Einckeum civem capite plecti juberent. Peracto hoc supplicio Henningius ~~brach~~ bandus a carnifice scamno impositus, defectis duobus digitis, ac candenti forcipe quatuor viribus vellicatus, in quatuor partes dissectus est, extraxitque corde, ac intestinis in foro publico combustis, necnon amputato capite corpus in carcere integro biduo cetorum captivorum spectaculo exponebatur, demum vero abscissæ partes die decima nona ejusdem Mensis in quatuor urbis partibus ex hasta suspendebantur: Hunc Virum Prædicantes proditionis cum Duce Julio adornate, seditionis contra Senatum concitate, necnon pacti cum Dæmone initi accusabant, omnes tamen e partium studio alieni, imo ipsemet etiam Dux illum omnino innoxium fuisse proclamavit, horum

horum sanguinem sese acriter vindica- Sæc. XVII.
 turum professus: Verum his minis ne- A. C. 1627.

quaquam territi Senatores, Hermani
 Böhmei nuper glande percussi corpus
 per carnificem, exhumari, rotæque
 imponi, & quatuor Tribunos, eoquod
 Prædicantibus & Senatui obstitissent,
 die vigesima quinta Septembris, ac
 rursus alios quatuor die decima Octo-
 bris capite obtruncari iusserunt, præ-
 terea quatuor carcerum squallore
 absumpti contabuerunt, ac plus-
 quam quinquaginta vel tormentorum
 acerbitate, vel pecuniarum multæ ex-
 hausti miseram vitam trahere, ac jure-
 jurando sese obstringere coacti sunt,
 quod hominum nulli de omnibus sibi
 illatis injuriis quicquam referre vellent.

Postquam igitur Tribuni, civesque eis Vid. supra
 additi fuerant oppressi, ac ceteri ho- l. 186. §. 70.
 rum suppliciiis conterriti erant, Præ-
 dicantes gaudio perfusi in omnibus Ec-
 clesiis publicas Deo grates exsolverunt,
 eoquod seditiosis omnino exterminatis
 quietam auctoritatis suæ possessionem
 recuperarint, quamvis Deus subsequen-
 te urbis ruina innoxium horum cruo-
 rem vindicasse videatur: unde hujus
 relationis Author hæc addidit verba:

Ab odio Theologico libera nos Domine.

Atroce quoque inter Londinenses Vid. supra
 cives procellam, citra cædem tamen, l. 196. §. 55.
 Qq 4 conci-pag. 536.

Sæc. XVII. concitabat Manwaringus Præco, qui, A. C. 1627. ut supra memoravimus, ex suggesta ad populum declamans, multis contenderat, *Regem in omnium Civium bono Jus habere; ac omnia Regis esse, non solum quoad Jurisdictionem, sed etiam quoad proprietatem: Rempubicam stare non posse, nisi privatorum facultates publicis necessitatibus subvenirent.* Concio illa, plena temeritatis pluribus visa, aliis haud iniqua, assiduis hominum sermonibus in conviviis & circulis pulsabatur. Hi, qui contra eam detonabant, id uelere, stante tali principio: *nostras non amplius fore domus; nostras non amplius fore villas, non nemora: neque tam præcipuam audaciam & Licentiam Concionum impune ferendam.* Quare Manwaringus, ut tumultui obviam iret, Concionem typis imprimi curavit, & judicio Episcoporum subjecit. Cantuariensis Pseudo-Episcopus Concionem tanquam temerariam damnavit. Dunelmensis vero & Bathorensis Episcopi illam haud improbarunt. Cæteri vero Antistites, sententiam Cantuariensis secuti, securiorem plebem & Optimates fecerunt in proprietate rerum suarum, adeo ut quisvis dicere posset: *Hæc domus mea, hic fundus est meus.* Verum non ita repente sopitus est tumultus ex hoc sermone concitatus; præcipue enim Nobi-

Nobiles, atque inter eos Franciscus Sæc. XVII.
 Seymurus, Thomas Wentworthus post- A. C. 1627.
 ea Straffordix Comes, Eduardus Coo-
 kius alique plures lingua & calamo
 suam bilem evomuerunt, palam Regi
 in comitiis exprobrantes, „quod si om-
 „nia eorum bona *Jure Divino*, uti hic
 „Præco contenderat, ad Regem perti-
 „nerent, ac subditi nihil proprium ha-
 „berent, Rexque quicquid ei libuerit,
 „suis subditis licite auferre posset, sub-
 „sidia petere Regi superfluum, ea au-
 „tem dare, impossibile subditis foret: „
 Exin vero ortum est, quod gliscentibus
 inter Regem, Proceres, Curias ac po-
 pulum odiis, Regnum funestis jactare-
 tur tumultibus, & ipsemet Rex post-
 modum diadema, honorem & vitam
 in ferali pegmate amitteret.

§. LXXVI.

*Contentio inter Virodunensem Epi-
 scopum, & Urbis Præsidentem
 exorta.*

Eodem hoc anno diffidium quoddam Lotich. rer.
 Viroduni inter Franciscum Lotha- Germ. l. 22.
 ringix Ducem hujus Urbis Episcopum, cap. 3.
 & Giletum Regis Christianissimi Præ- Gramond.
 fidem exortum est. Illius occasio erat Hist. Gall.
 arx, cujus constructionem Rex suaden- lib. 16.
 te Richelio Cardinale in præfata urbe Briet. An-
nal. ad
ann. 1627.
 Qq 5 per-